

*... sakoma, susituokus teisių perpus sumažėja,
o pareigų padvigubėja.*

Luiza Mei Alkot „Mažosios moterys“

Bene anksčiausias Mardžorės O’Her prisiminimas buvo, kaip ji tupi po virtuvės stalu delnais užsidengusi veidą ir pro pirštus mato tėvą taip trenkiant jos keturiolikmečiam broliui Džekui, bandžiusiam užstoti mušamą motiną, kad vaikas nuskrieja skersai kambario, o iš burnos jam išlekia du dantys. Motiną tėvas dažnai lupdavo, bet ji neketino leisti, kad tokia pati lemtis ištiktų ir jos vaikus, tad ilgai nelaukdama metė savo vyrui į galvą virtuvės kėdę, kuri šio kaktoje paliko dantytą randą, neišnykusį iki pat mirties. Kai tik tėvas pajėgė tiesiau atsistoti, suprantama, puolė tvatyti motiną su nulaužta kėdės koja. Kova baigėsi tik tuomet, kai iš gretimo namo atsvirdulavo tėvukas O’Heras su ilgavamzdžiu prie peties bei žudikišku žvilgsniu akyse ir pagrasino nunešias prakeiktą Frenko O’Hero galvą nuo jo prakeiktų pečių, jei šis nesiliausiąs. Mardžorė tik vėliau suprato, kad senelis įsikišo visai ne dėl to, kad būtų manęs, jog jo sūnus neturi jokios teisės mušti savo žmonos, bet dėl to, kad senelė — kaip ir dar mažne pusė slėnio gyventojų — per riksmus negirdėjo radijo. Nuo tos dienos pušinėje sienoje liko skylė, į kurią per visus vaikystės metus tilpdavo Mardžorės kumštis.

Tądien Džekas amžiams išėjo iš namų, į burną įsigrūdęs kruviną medvilnės skiautę, o į kelionmaišį — vienintelius

gerus marškinius. Kitą kartą Mardžorė brolio vardą išgirdo (išėjimas iš namų buvo laikomas tokia išdavyste, kad Džekas bemat buvo išbrauktas iš šeimos istorijos puslapių) tik po aštuonerių metų, kai atėjo telegrama, pranešanti, jog Džekas žuvo Misūryje po traukinio vagono ratais. Motina į prijuostę liejo sūrias sielvarto ašaras, o tėvas sviedė į ją knygą ir liepė tvardyti, po velnių, antraip pasirūpinsiąs, kad ji tikrai turėtų dėl ko verkti. Tada išlėkė pro duris prie savo degtinės varymo aparatų. Knyga buvo „Juodasis gražuolis“, ir Mardžorė niekad neatleido tėvui už tai, kad sviedė ją į motiną ir taip nuplėšė viršelį. Toji sudraskyta knyga tarsi sulydė ir pavertė Mardžorės meilę prarastam broliui bei troškimą pasislėpti knygų pasaulyje į nuožmų ir beatodairišką užsispyrimą.

— Netekėkit nė už vieno iš šitų kvailių, — šnibždėdavo motina jiedviem su seseria, kamšydama dukras plačioje šiaudais išklotoje lovoje galiniame kambaryje. — Žiūrėkit man, bėkit nuo šito prakeikto kalno kuo toliau. Ir kuo greičiau. Pažadėkit man.

Abi mergaitės iškilmingai linksėdavo.

Virdžinija pabėgo gan toli, iki pat Luisbergo, vien tam, kad ištektų už vyro, kuris, pasirodo, mokėjo naudotis kumščiais lygiai taip pat puikiai, kaip ir jų tėvas. Ačiū Dievui, motina to jau nematė, nes praėjus šešiams mėnesiams nuo vestuvių pasigavo plaučių uždegimą ir per tris dienas pasimirė. Ta pati liga pasiglemžė ir tris Mardžorės brolius. Visų kapai, pažymėti nedideliais antkapiais, nuo kalvos žvelgė į jų gimtąjį slėnį.

Kai per susišaudymą su Bilu Makoliu žuvo jos tėvas, — abu buvo girti, ir šis paskutinis apgailėtinas susirėmimas pagaliau užbaigė kartų kartas trukusią dviejų šeimų nesantai-
ką, — Beilivilio gyventojai pastebėjo, kad Mardžorė O'Her

neišspaudė nė vienos ašaros. Pastoriaus Makintošo paklausta, ar jai tikrai viskas gerai, Mardžorė atsakė:

— Žinoma. Džiaugiuosi, kad jis mirė. Daugiau niekam nepadarys nieko blogo.

Ir nors žmonės keikdavo Frenką O'Herą paskutiniaisiais žodžiais, nors visi suprato, kad jo dukra, ištarusi tokius žodžius, visiškai teisi, vis vien nusprendė, kad vienintelis likęs gyvas O'Herų vaikas, Mardžorė, — tikra keistuolė, kaip ir visa jų šeimynėlė. Ir, atvirai tariant, kuo mažiau miestelyje lieka O'Herų palikuonių, tuo geriau.

— Ar galiu paklausti apie tavo šeimą? — pasiteiravo Alisa, jiedviem su Mardžore balnojant arklius.

Buvo ką tik prašvitę. Mardžorės mintys tebeklajojo, vis grįždamos prie stipraus, tvirto Sveno kūno. Alisai teko pakartoti klausimą.

— Klausk, ko nori, — neprieštaravo Mardžorė ir dirstelėjo į bendrakeleivę. — Leisk, spėsiu. Kažkas jau paporino, kad tau nederėtų per daug artimai su manimi bičiuliautis dėl mano tėtušio?

— Na... taip, — kiek patylėjusi prisipažino Alisa.

Ponas van Klivas vakar vakare atskaitė jai ištisą paskaitą apie O'Herus, didžiai užsidegęs, baksnodamas ir badydamas pirštais, taškydamasis seilėmis. Alisa lyg skydu bandė prisdengti geru ponios Breidi vardu, bet tai menkai tegelbėjo.

Mardžorė linktelėjo, parodydama, kad nė kiek nenustebo. Ji užmetė balną ant tvirtinimo diržų, perbraukė pirštais Čarlio nugara, čiuopdama, ar nėra gumbų ir nuobrozdu.

— Frenkas O'Heras aprūpindavo namine pusę apygardos. Nušaudavo kiekvieną, kas tik mėgindavo kėsintis į jo teritoriją. Nušaudavo ir tuos, kurie, Frenko O'Hero nuomone,

apie tai pagalvodavo. Net nežinau, kiek jis nužudė žmonių. Daug. Ir paliko randus visiems, kurie atsidūrė per arti.

— Visiems?

Mardžorė akimirką padvejojo, tada žengė porą žingsnių arčiau Alisos. Ji atsiraitojo marškinių rankovę, patraukė gerokai virš alkūnės. Ant žasto Alisa išvydo glotnų ir blizgų randą, apvalų tarsi moneta.

— Šovė iš medžioklinio šautuvo, kai man buvo vienuolika, nes aš jam paprieštaravau. Jei brolis nebūtų manęs nustūmęs, tėvas būtų mane nužudęs.

Alisa prakalbo tik po kelių akimirkų:

— Ir policija nieko nedarė?

— Policija? — Mardžorė ištare „poulicija“. — Žmonės kalnuose patys tvarkosi. Kai senelė apie tai sužinojo, išplakė jį botagu. Frenkas O’Heras gyvenime bijojo tik dviejų žmonių — savo motinos ir tėvo.

Mardžorė palenkė galvą žemyn; tankūs juodi plaukai užkrito ant veido. Miklūs jos pirštai perbėgo viršugalviu, kol rado, ko ieškojo, ir nubraukė nuo tos vietos plaukus, slėpusius colio pločio plikos odos ruožą.

— Štai čia jis švariai išrovė saują plaukų, kai laikydamas už jų vilko mane laiptais. Buvo praėjusios trys dienos po senelės mirties. Man sakė, kad ant plaukų galiukų dar laikėsi odos gabalas, kai tėvas jį numetė.

— O tu neatsimeni?

— Nea. Prieš tai buvo mane sumušęs iki sąmonės netekimo.

Mardžorė kalbėjo ramiai kaip visada. Alisa priblokšta tylėjo.

— Užjaučiu, — pagaliau išspaudė.

— Nereikia. Kai jis mirė, į laidotuves iš viso miestelio atė-

jo tik du žmonės. Vienas iš jų — tik todėl, kad jam buvo gaila manęs. Juk žinai, kaip čionykščiai mėgsta visokiausius susibūrimus? Tad gali įsivaizduoti, kaip jie nekenė mano tėvo, kad net nepasirodė jo laidotuvėse.

— Vadinasi... tu jo nepasiilgsti?

— Cha! Šiose apylinkėse, Alisa, gyvena daug saulėlydžio žmonių, kaip mes juos vadiname. Dienos šviesoje jie tiesiog geri vyrukai. Bet vos tik saulė nusileidžia, jie sėda gerti ir tam pa stuobriais, ieškančiais, kur pramiklinti kumščius.

Alisa staiga prisiminė burbono pakurstytus pono van Klivo protrūkius ir, nepaisant išaušusios karštos dienos, sudrebėjo.

— Na, o mano tėtušis nebuvo saulėlydžio žmogus, — pasakojo toliau Mardžorė. — Mat jam net nereikėjo išgerti. Buvo bejausmis ir šaltas kaip ledas. Neatsimenu apie jį nė vieno gero dalyko.

— Anei vieno vienintelio?

Mardžorė susimąstė.

— Ak, taip, tu teisi. Vieną prisimenu.

Alisa laukė.

— Aha. Tą dieną šerifas užsuko man pasakyti, kad jis mirė.

Mardžorė atsisuko į mulą, ir abi moterys baigė balnoti arklius.

Alisa nežinojo nei ką galvoti, nei ką sakyti. Jei tai būtų bet koks kitas žmogus, tikrai būtų ėmusi guosti ir reikšti užuojautą. Bet Mardžorei, skirtingai nei kitiems Alisos pažįstamiems, užuojautos, regis, visai nereikėjo.

Greičiausiai pajutusi, kokios mintys sukasi Alisos galvoje, o gal paprasčiausiai nusprendusi, kad kalbėjo pernelyg žiauriai, Mardžorė staiga atsisuko ir nusišypsojo. Alisa nustebusi pastebėjo, kad iš tikro ši moteris graži.

— Prisimeni, klausei manęs, ar man nebaisu vienai kalnuose?

Alisos ranka sustingo ant balno diržo sagties.

— Aš tau pasakysiu. Nieko nebijau nuo tos dienos, kai žuvo mano tėvas. Žiūrėk! — Mardžorė plačiu mostu apvedė tolumoje stūksančius kalnus. — Štai apie ką aš svajojau, kai buvau vaikas. Kai mudu su Čarliu ten jojame, jaučiuosi kaip danguje, Alisa. Man teko laimėti kasdien lankytis danguje.

Ji giliai atsiduso. Alisa vis dar bandė perprasti staiga sušvelnėjusį moters veidą, keistai švytinčią šypseną, kai Mardžorė nosisuko, užsegė paskutinę balno diržo sagtį ir pareiškė:

— Viskas. Tu pasiruošusi? Šiandien tau svarbi diena. Svarbi diena mums visiems.

Tai buvo pirmoji savaitė, kai visos keturios moterys pasiskirstė maršrutais ir kiekviena jojo savais keliais. Jos susitarė susitikti bibliotekoje savaitės pradžioje ir pabaigoje, pasipakoti išpūdžius ir pasitarti. Visos gražintos knygos turėjo būti patikrintos, kiek įmanoma suklijuotos ir sutvarkytos. Mardžorė su Bete jodavo toli, jų maršrutai buvo ilgiausi, tad neretai jos palikdavo knygas vienoje mokykloje už dešimties mylių nuo miestelio ir parnešdavo jas tik kas dvi savaites. O Alisai su Ize teko trumpesni maršrutai, netoli namų. Izabelė pagaliau ėmė pasitikėti savimi. Keletą rytų atvykusi į biblioteką Alisa matė merginą išjojančią, išispyrusią į balnakilpes naujutėliais, iki žvilgesio nublizgintais batais, nupirktais Lexingtone, o jos niūniavimas buvo girdėti net nuo pagrindinės miestelio gatvės.

— Labas rytas, Alisa! — nedrąsiai šūkteldavo Izė ir pamojudavo, lyg baimindamasi, kad jai neatsakys.

Alisa net sau nenorėjo pripažinti, kaip jaudinasi. Ir ne tik bijodama pasiklysti ar apsikvailinti. Praėjusią savaitę, lauke nu-
balnodama Džiugę, ji nugirdo Betės ir ponios Breidi pokalbį.

„O, jūs visos tiesiog nuostabios! Bet turiu prisipažinti —
man šiek tiek neramu dėl tos anglės.“

„Jai puikiai sekasi, ponio Breidi. Mardžė sakė, kad ji jau
gana gerai pažįsta kelius.“

„Aš ne dėl kelių, brangioji Bete. Juk buvo nutarta šiam
darbui samdyti vietines merginas ne šiaip sau, o tam, kad jos
būtų pažįstamos lankomiems žmonėms. Tada jomis pasitikės,
niekas nemanytų, kad į juos žiūrima iš aukšto ar kad jiems siūlo
nederamas, netinkamas knygas. O mes turime merginą sve-
timšalę, kalbančią su akcentu ir besielgiančią tarsi būtų pati
Anglijos karalienė. Žmonės, ko gero, elgsis atsargiai. Baimi-
nuosi, kad tai nepakenktų programai.“

Džiugė suprunkštė, ir pokalbis staiga nutrūko, moterims
suvokus, kad kažkas gali jų klausytis. Alisa pritūpė ir prisi-
glaudė prie sienos po langu. Širdį sugniaužė nerimas, supra-
tus, kad jei vietiniai neims iš jos knygų, niekas jos šiame darbe
nelaikys. Alisa įsivaizdavo save vėl uždarytą sunkios tylos pri-
tvinkusiame van Klivų name, kuriame kiekviena valanda jai
prailgdavo lyg dešimtmetis. Prisiminė į ją įsmeigtas kibias ir
įtarias Anės akutes. Pagalvojo apie Benetą, kurio nugara, mie-
gant atsukta į Alisą, stūksodavo tarsi siena, apie jo vengimą
aptarti tai, kas tarp jų vyksta. Ir apie pono van Klivo nepasi-
tenkinimą, kad sūnus ir marti vis dar nesiruošia padovanoti
jam „mažo vaikaičio“.

„Jei prarasiu šį darbą, neturėsiu nieko“, — toptelėjo Ali-
sai, ir ši mintis susirangė kažkur jos viduje tarsi šaltas, sunkus
akmuo.

— Liabą rytą! — kildama į kalnus pratinosi tarti Alisa.

— O, liabą rytą! Ir keip jums siakas šią puikią dieną? — vis murmėjo ji Džiugei, mėgindama suminkštinti liežuvį tardama garsus ir nuslėpti kapotą britišką tartį.

Iš trobelės išėjo jauna moteris, bene Alisos amžiaus, ir ranka prisidengusi akis įsispoksojo į atvykėlę. Saulės nutviekstame, žole apaugusiame žemės lopinėlyje priešais trobelę žaidė du vaikai. Jie stabtelėjo, pažvelgė į Alisą ir toliau tęsė savo permainingas grumtynes dėl lazdos; vaikus įdėmiai stebėjo šuo. Kieme ant žemės stovėjo dubuo su nelukštentomis kukurūzų burbulėmis tarsi laukdamas, kol jį pristatys į paskirties vietą, ant paklodės buvo suversti skalbiniai. Tarp daržovių lysvių gulėjo į krūvelę sumestos išrautos piktžolės su dar nenudžiūvusiomis žemėmis ant šaknų. Namus, regis, supo įpusėti ir nebaigti darbai. Trobelės viduje verkė kūdikis: po kiemą skardėjo jo niršus, nepaguodžiamas riksmas.

— Ponia Blaj?

— Kuo galiu padėti?

Alisa giliai įkvėpė.

— Liabą rytą! Aš iš riaitos bibliotiakos, — rūpestingai dėstė ji. — Gal noriatumėt kelių knygalių, siau ir siavo vai-kiukams? Piarskaityt, pasimokyt?

Šypsena dingo nuo moters veido.

— Viskas giarai, jos nieka nekainuoja, — tęsė Alisa šypsodamasi ir ištraukė vieną knygą iš balnakrepšio. — Galiu palikti kiaturias, o kitą siavaitę užsiuksiu pasiimti.

Moteris tylėjo. Ji primerkė akis, papūtė lūpas ir nudūrė žvilgsnį į batus. Tada nusišluostė rankas į prijuostę ir vėl pažvelgė į Alisą.

— Ponia, gal tyčiojotės iš manęs?

Alisa išsigandusi išplėtė akis.

— Juk jūs ta anglė, ar ne? Kuri ištekęjo už pono van Kli-vo sūnaus? Jei atvykote čia pasityčioti, tai galite traukti toliau savais keliais.

— Aš visai nesityčioju, — skubiai patikino Alisa.

— Tai gal kas nors negerai jūsų liežuviui?

Moteris spigino į ją rūsčiai suraukusi antakius. Alisai išdžiūvo burna.

— Aš labai atsiprašau, — tarė ji. — Man sakė, kad žmonės nepasitikės manimi ir neims knygų, jei kalbėsiu su britišku akcentu, todėl aš tik...

Alisos balsas užlūžo.

— Bandėte pamėgdžioti vietinių tarseną? Lyg būtumėte viena jų?

Moteris nuleido smakrą ir nepatikliai iš padilbų stebeilijo į atvykėlę.

— Taip, žinau. Skamba nekaip... Aš...

Alisa užsimerkė ir patyliukais suaimanavo.

Moteris prapliupo juoktis. Alisa tuoj pat atmerkė akis. Moteris juokėsi, net palinkusi per juosmenį, įsikibusi savo prijuostės.

— Bandėte apsimesti, kad esate vietinė! Garetai? Girdi?

— Girdžiu, — iš trobelės atskambėjo vyro balsas, ir tuoj pat pasigirdo įnirtingas kosulys.

Ponia Blaj susiėmė už šonų ir juokėsi, kol akių kampučiuose ištryško ašaros. Vaikai spoksojo į motiną ir galiausiai taip pat pradėjo kikenti, nors ir nesuprasdami dėl ko; jų sutrikusiuose veideliuose spindėjo viltingas laukimas.

— O, Dievuliau! Ak, ponია, nebeatsimenu, kada taip juokiausi. Užėikit. Aš imčiau knygas, net jei jūs būtumėt iš kito

pasaulio krašto. Mano vardas Katlina. Nagi, užėikit. Gal norite atsigerti? Lauke taip karšta, kad net gyvatės gali iškepti.

Alisa pririšo Džiugę prie artimiausio medžio ir, išsitraukusi iš krepšio krūvelę įvairių knygų, nusekė paskui moterį į trobelę. Pastebėjo, kad languose trūksta stiklų, juos uždaryti galėjai tik medinėmis langinėmis. Alisai dingtelėjo, kad žiemą čia turbūt būna siaubingai šalta. Ji stabtelėjo tarpduryje, kol akys apsiprato prietemoje, ir pamažu pradėjo žiūrėti daiktus viduje. Trobelė buvo padalyta į dvi dalis. Priekinis kambarys nuo lubų iki aslos buvo apklijuotas laikraščiais, prie tolimosios jo sienos stovėjo didelė, malkomis kūrenama krosnis; šalia riogsojo ir krūvelė malkų. Virš ugniakuro ant virvelės kabojo žibintas, o ant sienos — didelis medžioklinis šautuvas. Kampe, šalia stalo su keturiomis kėdėmis, dideliame lopšyje gulėjo kūdikis; jis verkė ir mosikavo mažais kumštukais. Moteris pasilenkė, lėtais, nuvargusiais judesiais paėmė kūdikį ant rankų, ir verksmas bemat liovėsi.

Tik tuomet Alisa pastebėjo kitame kambario šone lovoje gulintį vyrą, iki pat krūtinės užsitraukusį skiautinę antklodę. Buvo jaunas ir gražus, bet blyški, vaškinė oda išdavė, kad jis nepagydomai serga. Nors langai buvo atviri, be stiklų, troškus oras aplink vyriškį nesisklaidė. Kone kas trisdešimt sekundžių jis sukosėdavo.

Pastebėjusi į save nukreiptą vyro žvilgsnį, Alisa pasisveikino:

— Labas rytas.

— Labas, — atsiliepė šis silpnu, gargždžiu balsu. — Gare-tas Blajus. Atsiprašau, kad negaliu atsikelti...

Alisa papurtė galvą, norėdama pasakyti, kad tai visai nesvarbu.

— Gal turite kokį „Moters namų bičiulio“* egzempliorių? — pasiteiravo ponია Blaj. — Mūsų mažasis nerimsta kaip velniūkštis, galvojau, gal tame žurnale rasčiau patarimų. Juk aš gana gerai skaitau, ar ne, Garetai? Panelė O'Her buvo atnešusi man kelis žurnalus, jie ten patarinėja apie viską. Aš maniau, kad dantukai dygsta, bet kad jis nieko nenori kramtyti.

Alisa tarsi pabudo iš stingulio ir suskato peržiūrinėti atsiųstas knygas bei žurnalus, kol pagaliau rado du ir padavė poniai Blaj.

— Gal ir vaikai ko nors norėtų?

— Ar turite tų knygučių su raidėmis ir paveikslėliais? Polis mokosi abėcėlę, o jo sesutė žiūrinėja paveikslėlius. Jai labai patinka.

— Žinoma.

Alisa pasiraususi ištraukė dvi knygeles ir padavė jaunajai moteriai. Katlina nusišypsojo ir, pagarbiai padėjusi jas ant stalo, ištiesė Alisai puodelį vandens.

— Turiu kelis gerus receptus. Mano mama kepdavo medaus obuolių pyragą. Jei norėtumėt, galėčiau jums užrašyti.

Mardžorė buvo pamokiusi Alisą, kad žmonės čia, kalnuose, labai išdidūs. Dauguma jaustųsi nepatogiai, jei patys gaudami, nieko neduotų atgal.

— O, tikrai norėčiau. Labai ačiū.

Alisa išgėrė vandenį ir grąžino puodelį. Kai pakilo eiti, murmedama kažką apie greitai bėgantį laiką, akies krašteliau pastebėjo, kaip Katlina susižvalgė su savo vyru. Alisa pastovėjo, svarstydama, ar nebus ko praleidusi. Blajai sužiuro į ją, moteris giedrai nusišypsojo. Niekas netarė nė žodžio.

Alisa lūkuriavo, kol tylą pasidarė nesmagi.

* „Woman's Home Companion“ — labai populiarius iki XX a. vidurio JAV leistas žurnalas moterims.

— Ką gi, smagu su jumis susipažinti. Po savaitės vėl susitiksimė. Būtinai paieškosiu straipsnių apie kūdikius, kuriems dygsta dantukai. Jei dar ko norėsite, irgi su malonumu paieškosiu. Kitą savaitę turėtume gauti naują knygų ir žurnalų siuntą.

Ji susirinko likusias knygas.

— Tai iki kito karto.

— Mes labai jums dėkingi, — nuo lovos pasigirdo švokščiantis balsas ir tuoj pat paskendo dar viename kosulio priepuolyje.

Iš niūrios namelio prieblandos išėjus į lauką, šviesa tiesiog apakino. Alisa prisimerkė, atsisveikindama pamojavo vaikams ir per žolę patraukė prie Džiugės. Iki šiol nesuvokė atsidūrusi taip aukštai: akys aprėpė bene pusę apygardos. Alisa stabtelėjo svaiginama atsivėrusio vaizdo.

— Ponia?

Ji atsisuko. Link jos bėgo Katlina Blaj. Sustojo vos per porą pėdų nuo Alisos, bet tada kietai sučiaupė lūpas, tarsi bijodama prasižioti.

— Jūs dar ko nors norėjote?

— Ponia, mano vyras... Jam patinka skaityti, bet jis prastai mato tamsoje, be to, atvirai sakant, sunku susikaupti dėl tų plaučių... Dažnai skauda... Gal galėtumėte jam truputėlį paskaityti?

— Paskaityti jam?

— Taip jis užsimiršta. Aš pati negaliu, nes turiu rūpintis namais ir kūdikiu, priskaldyti malkų. Šiaip gal ir neprašyčiau, bet Mardžorė anąkart paskaitė, tad jei ir jūs rastumėte koki pusvalandį ką nors jam paskaityti, na... Mums abiem tai be galo daug reikštų.

Vyruį nematant, Katlinos veidas virto nuovargio ir įtampos kauke, kurią ji narsiai slėpdavo nuo sergančio sutuoktinio. Moters akys sužvilgo nuo ašarų. Ji staigiai kilstelėjo smakrą, lyg susigėdusi savo prašymo.

Alisa uždėjo delną jai ant rankos.

— Gal papasakokite, ką jis mėgsta? Turiu naują apsakymų knygėlę, kuri, regis, būtų kaip tik. Ką manote?

Po keturiasdešimties minučių Alisa keliavo nuo kalno žemyn.

Kai ji ėmė skaityti jaudinančią istoriją apie jūreivį, išsigelbėjusį iš vidury jūros sudužusio laivo, Garetas Blajus užmerkė akis, ir ištis maždaug po dvidešimties minučių — Alisa slapčia dirstelėjo į lovoje gulintį vyriškį — nuolatinės kančios iškreiptas jo veidas atsipalaidavo, tarsi ligonis būtų persikėlęs į visiškai kitokį pasaulį. Alisa skaitė žemu, prislopintu balsu; net kūdikis nurimo užliūliuotas jos murmesio. Lauke it vėtra siautė Katlina: kapojo malkas, nešė, rinko, dėjo, tvarkė, pramaišiu vis pabardama vaikus ar ramindama jų kivirčius. Apsakymui pasibaigus, Garetas miegojo; šiurkštus kvėpavimas sunkiai veržėsi iš jo krūtinės.

— Ačiū, — padėkojo Katlina, Alisai kraunantis balnakrepšius, ir ištisė du didžiulius obuolius bei lapelį popieriaus su kruopščiai užrašytu receptu. — Čia tam mano mamos pyragui. Šitie obuoliai tinka kepti, nes nepavirsta į košę. Svarbu neperkepti.

Moters veidas vėl nuskaidrėjo, matyt, atgijus ankstesniam ryžtui.

— Kaip malonu. Ačiū jums, — atsakė Alisa ir rūpestingai susikišo dovanas į kišenes.

Katlina linktelėjo tarsi būtų grąžinusi skolą. Alisa sėdo ant mulės, dar kartą padėkojo ir patraukė į kelią. Nujojus gal dvidešimt jardų, Katlina šūktelėjo:

— Ponia van Kliv!

— Taip? — balne atsigrėžė Alisa.

Katlina susinėrė rankas ant krūtinės ir kilstelėjo smakrą.

— Aš manau, kad jūsų tartis tiesiog nuostabi.

Nuožmiai plieskė saulė. Negailestingai persekiojo vos matomi mašalai. Ištisą popietę Alisa pliaukšėjo sau per sprandą, keikėsi ir mintyse dėkojo Mardžorei už paskolintą drobinę skrybėlę. Jai pasisekė įsiūlyti siuvinėjimo pradžiamokslį dvynėms seserims, gyvenančioms prie upokšnio, nors joms net ir šis leidinys atrodė įtartinas. Nuo vieno didelio namo Alisą nuvijo piktas šuo, užtat vienuolikos asmenų šeimai, gyvenančiai mažiausiame namelyje, kokį ji kada nors buvo mačiusi, — jo verandoje vienas prie kito gulėjo sutiesti šiaudiniai čiužiniai, — įpiršo Biblijos skaitinius.

— Mano vaikai neskaito nieko, tik Gerąją Knygą, — pareiškė motina pro vos vos pravertų durų plyšį ir kietai susičiaupė, atkišdama žandikaulį, pasiruošusi ginčytis.

— Tuomet paieškosiu daugiau Biblijos skaitinių ir atnešiu kitą savaitę, — pažadėjo Alisa ir plačiai nusišypsojo, nors visai nesinorėjo, ypač kai durys prieš pat nosį užsitrenkė.

Po nedidelės pergalės pas Blajus Alisai smarkiai nukrito ūpas. Ponia van Kliv nebuvo tikra, ar žmonėms įtartina atrodyti pati, ar jos knygos. Ausyse vis skambėjo ponios Breidi abejonės, ar Alisa susitvarkys su šiuo darbu, juk ji užsienietė, *svetima*. Buvo taip pasinėrusi į savo mintis, kad tik po kurio laiko susivokė jau kuris laikas nebesekanti raudonųjų Mar-

džorės virvių ant medžių ir išklydusi iš kelio. Alisa sustojo proskynoje ir pagal savo ranka pieštus žemėlapius bei saulę, prasišviečiančią pro tamsžalį medžių baldakimą, mėgino nustatyti, kur esanti. Popietės karštyje, prasiskverbiamame ir pro tankiai susipynusias šakas, Džiugė stovėjo it įbesta, žemai nuleidusi galvą.

— Argi tu neturėtum pati rasti kelio namo? — suniurzgė jai Alisa.

Teko pripažinti, kad ji neturi supratimo, kur atsidūrusi. Vadinasi, teks pamėginti grįžti atgal tuo pačiu keliu, kuriuo atjojo, kol pastebės bent vieną Mardžorės paliktą žymenį. Apšukusi asilėnę Alisa alsiai patraukė aukštyn kalno šlaitu.

Praėjo geras pusvalandis, kol ji pamatė pažįstamą ženklą. Visą tą laiką Alisa stengėsi išgrūsti iš galvos vis didesniąs siaubą keliančias mintis, kad naktį gali tekti praleisti kalnuose, tamsoje, su aplink knibždančiomis gyvatėmis, tykančiomis pumomis ir dar velniaižin kuo arba, — o tai kėlė ne mažesnę nerimą, — kad ji atkaks prie vieno iš tų pavojingų taškų, kuriuos jai patarė aplenkti didžiausiu lankstu („Biveris prie Varlių upokšnio — visai pablūdęs; Makolių namas, — naktinėtojai, dažniausiai girti, net nežinia, ar ten gyvena moterų, nes niekas niekada nėra jų matęs; broliai Garsaidai — girti ir priešišškai nusiteikę“). Ji net nebuvo tikra, ko bijo labiau, — ar kad ją pašaus dėl įsiveržimo į privačias valdas, ar kad ponias Breidi po tokio nuotykių nutars, jog toji anglė visgi neturi žalio supratimo, kaip dirbti šį darbą.

Alisai ėmė rodytis, kad neaprepiamas kraštovaizdis aplinkui dar labiau išsiplėtė, tarsi pabrėždamas savo didybę ir jos bandymų jame susigaudyti beviltiškumą. Ir kodėl atidžiau nesiklausė Mardžorės aiškinimų? Alisa net prisimerkusi stebėjimo į šešėlius, pagal jų kryptį bandydama nustatyti, kur ga-

lėtų būti atsidūrusi, ir nusikeikdavo kaskart, kai tie išnykdavo sujudėjus šakoms ar ant saulės užplaukus debesiui. Jai taip palengvėjo, kai ant medžio kamieno pagaliau pastebėjo raudoną raištį, kad ne išsyk susivokė, prie kokio namo artinasi.

Pro priekinius vartus Alisa jojo nuleidusi galvą, įsmeigusi akis į kelią priešais, vis paskersakiuodama į lentomis apkaltą namą. Jame buvo tylu. Lauke ant atšalusią pelenų krūvos riogsojo geležinis katilas. Didelis kirvis styrojo įbestas į medžio rąstą. Bereikšmiai žvilgsniais į Alisą spoksojo du nešvarūs stikliniai langai. O štai ir jos — keturios knygos, tvarkingai sudėtos prie kuolo, tiksliai ten, kur Mardžorė ir liepė Džimui Horneriui jas palikti, jeigu nutars, kad savo namuose nenori matyti jokių knygų. Alisa sustabdė Džiugę ir, prisiminusi kulkos pradeginčią skylę Mardžorės skrybėlėje, akies kraštu budriai stebėdama namą, nušoko žemėn. Knygos atrodė nė nepaliestos. Ji susirinko jas, susidėjo į balnakrepšį, patikrino balno diržą. Širdžiai nesmagiai daužantis krūtinėje, įkišo koją į balnakilpę ir staiga išgirdo per kalnus nuaidint vyro balsą:

— Ei!

Alisa sustingo.

— Ei, tu!

Ji užsimerkė.

— Tu ta bibliotekininkė, kur anksčiau buvo užsukus?

— Nenorėjau jums trukdyti, pone Horneri, — atsiliepė Alisa. — Aš tik... Aš tik paėmiau knygas. Tuoju dingsiu iš čia, ir daugiau niekas pas jus neatjos.

— Tai melavot?

— Ką?

Alisa ištraukė koją iš balnakilpės ir apsisuko.

— Sakėt, kad atnešit daugiau.

Alisa sumirksėjo. Vyras nesišypsojo, bet ir ginklo rankose nelaikė. Jis stovėjo tarpduryje, viena ranka laisvai karojo prie šono, o kita pakelta rodė į vartų kuolą.

— Norit daugiau knygų?

— Juk ką tik pasakiau, ar ne?

— O, Dievuliau. Žinoma. Ee...

Alisa ėmė knistis po balnakrepšius. Rankos drebėjo iš įtampos. Ji ėmė vieną knygą po kitos, bet vis atrodydavo pasitaikiusi netinkama.

— Taip. Ką gi. Turiu Marką Tveną ir receptų knygą. A, o štai šiame žurnale yra konservavimo patarimų. Juk jūs konservuojate vaisius ir daržoves, ar ne? Galiu palikti šį žurnalą, jei norite.

— Noriu rašybos pratybų, — burbtelėjo vyras ir mostelėjo ranka it joje laikytų burtų lazdele, galinčią tokį daiktą sukurti. — Mergaitėms. Noriu vienos pratybų knygos, tik su žodžiais ir paveikslėliais. Nieko prašmatnaus.

— Manau, turiu kai ką panašaus. Pala...

Alisa dar panaršė balnakrepšyje ir galiausiai ištraukė vaiškią rašybos knygelę.

— Tokia? Šitą labai mėgsta...

— Tiesiog palik prie kuolo.

— Gerai! Štai. Nuostabu!

Alisa pasilenkusi tvarkingai sudėjo knygas į krūvelę, tada atsitraukė, apsigręžė ir mikliai užsoko ant asilėnės.

— Tai... aš jau josiu. Būtinai praneškit, jei sugalvosite, ko norėtumėte kitą savaitę.

Ji kilstelėjo ranką. Džimas Horneris tebestovėjo tarpduryje, dvi mergaitės dirščiojo į Alisą jam iš už nugaros. Nors net ir nusileidus lauko keliuku žemyn širdis vis dar pašėlusiai dunksėjo, Alisos lūpose žaidė šypsena.